

midler til Udvinding af Gas. Jeg sendte saa paa Brændselsnævnets Vegne en Skrivelse til tre Gasværker, som jeg mente laa saaledes, at de havde særlig Adgang til at sætte sig ind i, hvorledes Brunkullene var, og ogsaa nemt kunde komme i Forbindelse med Brunkulsgruberne og faa Brunkul til Prøve. Jeg spurgte Herning, Vejle og Fredericia Gasværker, om de ikke vilde modtage nogle Brunkul til Prøve, for saa vilde Brændselsnævnet skaffe dem det. Vi modtog herpaa 3 Skrivelser, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal oplæse. Fra Herning blev der svaret: „I Besvarelse af Brændselsnævnets Forespørgsel af 3. ds. meddeles, at det herværende Gasværk er villigt til at indkøbe 10 Tons Brunkul og dermed gøre Forsøg til Konstatning af, hvorvidt Kullene er anvendelige til Gasudvinding. Da man ikke for Tiden har nogen Beholdning af Koks, henstilles, at Gasværket bliver anvist til Købs det nødvendige Kvantum hele Koks til Brug ved Underfyringen.“ Men Brændselsnævnet handlede ikke med Koks, saa vi var paa det Tidspunkt ganske ude af Stand til at skaffe det paagældende Gasværk disse Koks til Underfyring. Der var nemlig paa det Tidspunkt en saadan Mangel paa udenlandsk Brændsel, at det var ganske umuligt for os at skaffe de paagældende Koks. Det fremgaar af Skrivelsen, at Herning Gasværk, der ligger midt i hele Kuldistriktet, ikke havde gjort sig den Ulejlighed ved egen Foranstaltning at undersøge, hvorvidt de paagældende Kul var brugbare eller ikke.

Fra Fredericia Byraads Udvalg for Belysningsvæsenet fik vi en Skrivelse saalydende: „I Henhold til ærede Skrivelse af 3. ds. skal man meddele, at Gasværket efter at have indhentet mindre gode Oplysninger fra flere Gasværker over Brunkuls Anvendelighed til Gasfabrikation ikke i Øjeblikket ønsker at foretage Forsøg med disse.“ Fra Vejle Gasværk modtog vi følgende Skrivelse: „Vi har modtaget Folketingsmandens ærede Forespørgsel, om Vejle Gasværk kunde ønske at gøre Forsøg med jyske Brunkul. Vi kan meddele, at vi to Gange har gjort Forsøg med saadanne Kul og sidste Gang med 10 Tons. De to Resultater var lidt forskellige, men begge Gange var Resultatet meget utilfredsstillende. Man kan nok drøje lidt paa de „rigtige“ Kul ved at komme 10 à 15 pCt. Brunkul imellem, men de 12—18 m³ Gas pr. 100 kg Brunkul, der vindes, er kvalitetsmæssigt set meget daarlig og indeholder 25—30 pCt. Kulsyre, og hvad Koks-

kvaliteten angaar, da nærmer Værdien af disse sig betænkelig nær til 0. Vi har ogsaa prøvet at anvende Tørv, og vi mener at kunne opnaa bedre Resultater ad den Vej.“

Vi har senere haft en Forhandling med Gasværksbestyrernes Forening og har ogsaa ved denne Lejlighed faaet bekræftet, at Gasværkerne ikke kunde eller vilde anvende Brunkul, og at Forsøgene var faldet uheldigt ud. Jeg tror, at disse Forsøg til Dels er faldet uheldigt ud, fordi de Kul, der har været sendte til Gasværkerne, har været alt for slette; men det er ganske urigtigt af det ærede Medlem fra Give at paastaa, at Gasværkerne har villet købe Brunkul. Vi har tilbudt dem Brunkul, men som det har vist sig, har Gasværkerne afvist vort Tilbud; de havde allerede gjort Forsøg dermed og var kommet til det Resultat i alt Fald for 2 Gasværkers Vedkommende, at de ikke kunde anvende Brunkullene.

Det er heller ikke rigtigt, hvad det ærede Medlem fra Give gik ud fra, at jeg skulde have været særlig ivrig for at engagere Staten i at grave Brunkul. Tværtimod; det ærede Medlem maa have haft meget daarlige Meddelere; thi det, de har meddelt ham om min Stilling, er i hvert Fald ganske forkert. Jeg er i Stand til at godtgøre, at jeg tværtimod længst muligt gjorde Modstand mod at lade Staten direkte blive engageret i Brunkulsproduktionen. Jeg var gentagne Gange ovre i de paagældende Egne for at se paa Lejerne, idet det i høj Grad interesserede mig at faa Brunkulsproduktionen sat saadan i System, at den virkelig kunde tjene til at afhjælpe den Brændselsnød, der vedvarende var her i Landet. Efter at jeg var kommet hjem fra en Rejse derovre, gav jeg Brændselsnævnet en Fremstilling af, hvad jeg havde set, og mit Indtryk heraf er tilført Protokollen, hvoraf jeg skal tillade mig at oplæse følgende, det er altsaa mine Ord til Protokollen: „Det maa anses for meget tvivlsomt, om der ad privat Vej kan udrettes noget af Betydning, men det vil dog formentlig ikke være heldigt at lade Staten blive direkte engageret“. Jeg var altsaa meget betænkelig ved at lade Staten blive engageret deri, og jeg modsatte mig længst muligt, at Staten selv greb ind i den Produktion, her er Tale om. Jeg var fuldt klar over, at det var en meget vanskelig Sag at have med at gøre, og jeg var ogsaa klar over, at hvis det ikke lykkedes, vilde Kritikken falde over Brændselsnævnet netop paa en saadan Maade, som nu det ærede Medlem fra Give har givet Eksempel paa; men jeg havde rigtignok ikke ventet